

Tillståndsbeslut vid förrättning enligt 12 kap vattenlagen angående
Lommarens sänkningsföretag av år 1885/86 med ändringar
införda vid omprövning år 2005.

Församlingar: Frötuna, Malsta, Estuna,
Husby Sjuhundra och Skederid
Kommun: Norrtälje
Län: Stockholm

INKOM LÄNSSTYRELSEN STOCKHOLMS LÄN Miljöskyddssektionen
2005-09-20
531-2005-19887
Kommun nr: 0183

ms/cs

Bil

1. Ändamål och handläggning

Avsikten med omprövning av 1885/86-års sänkningsföretag, är att genomföra en anpassning av företaget till nu rådande förhållanden. Hela företaget har utgjort en samfällighet men kommer nu att delas upp i tre. De delar som ingått i Dillingby-Rösa tf av år 1948 kommer i och med att denna förrättning vinner laga kraft, att bli ett självständigt markavvattningsföretag. Nuvarande djup och lägen av åar och diken legaliseras. Föreslagna åtgärder medför inte någon förbättrad markavvattning. Ej heller har några yrkanden härom framförts. Företaget berör c:a 880 ha åker- betes- och skogsmark. Företaget är dock att anse som markavvattning, vattenavledning enligt bestämmelserna i 5 kap vattenlagen.

Ursprunglig ansökan om omprövning av företaget undertecknades och inlämnades av den dåvarande styrelsen för företaget. Aktbilaga C. Sedermera har ytterligare delägare i företaget förenat sig med sökanden. Aktbilaga E. Förordnande mm. Aktbilaga D.

Vägverket, Region Stockholm har 1998-09-28 ansökt om omprövning inom Dillingby-Rösa tf 1948, i samband med byggandet av ny väg, E18. Aktbilaga A. Ett separat förordnande utfärdades med anledning härav, 1998-11-10, av Länsstyrelsen. Aktbilaga B. Dillingby-Rösa tf 1948 är en fördjupning av ett dike som ingick i Lommarens sänkningsföretag av år 1885/86 med gemensam kostnadsfördelning. Vid utarbetande av omprövningsförslaget, har denna ansökan ansetts kunna ingå i här meddelat tillståndsbeslut.

En grunddamm har anlagts i Norrtäljeån i anslutning till fd Elverksdammen enligt dom 1998-05-14. DVA24. Mål nr VA 2/97.

Under förrättningens handläggning har upprepade samråd/redovisning skett vid styrelsemöten/årsmöten inom företaget. Förrättningen har handlagts enligt 12 kap vattenlagen utan biträde av gode män.

2. Läge

Berörd mark som avvattnas genom Norrtäljeån är belägen väster om Norrtälje i anslutning till Lommaren och angränsande sjöar. I övrigt framgår läget av handlingarna till 1885/86-års företag.

3. Ritningar, höjdsystem

Se tekniskt förslag för i företaget ingående anläggningar. Aktilaga M.

4. Omfattning

Företaget omfattas av tre samfälligheter benämnda:

1. Norrtäljeån
 2. Ekebyån med tillflöden
 3. Husbyån med tillflöden
- Samt Dillingby – Rösa torrlägningsföretag av år 1948.

I samfälligheten Norrtäljeån ingår: Norrtäljeån, delen Elverksdammen till sjön Lommaren.

I samfälligheten Ekebyån med tillflöden ingår:

1. Åsträcka mellan Lommaren och Ludden.
2. Ekebyån, Ludden – utfartsvägen från Vällingsö.
3. Gränsdike mellan Södra Nånö 1:18 och 2:2, fram till Södra Nånö 1:9.
4. Ekabäcken till gräns mot Haggård.
5. Södra Nånöbäcken, Ludden – c:a 200 m öster om vägen Norrtälje – Estuna.
6. Kanalen mellan Ekebyån och Malstasjön.
7. Lundbydike uppströms Malstasjön till c:a 400m uppströms vägen förbi Malsta kyrka.
8. Sidodike mot Horsvallen.
9. Färnsdike, uppströms Ludden.

I samfälligheten Husbyån med tillflöden ingår:

1. Husbyån från Lommaren till inflödet av Skederidsån och Finstaån.
2. Penningbydike från Husbyån till gränsen mot Östra Libby 2:13.
3. Finstaån från sammanflödet till c:a 500 m uppströms.
4. Skederidsån från sammanflödet till c:a 100 m nedströms gamla landsvägsbron i Darsgårde.
5. Torslundakanalen från Skederidsån, gränsdike mellan Torslunda 1:8 och Torvalla 4:8, därefter över Torslunda 1:8 till allmän väg med sidodiken till gräns mot Täby 1:6 och Torvalla 5:1.
6. Gränsdike från Skederidsån till gräns mot Darsgårde 3:3 och sidodike till gräns mot Täby 6:1.

I Dillingby – Rösa torrlägningsföretag ingår enligt 1948-års företag dikessträckorna A – B; C – D.

5. Äldre företag

Samtliga anläggningar ingår i – **Plan till avdikning av vattenskadade marker inom Frötuna, Estuna, Malsta, Husby och Skederids socknar i Lyhundra och Sjuhundra härad av Stockholms län** – upprättad år 1885/86 av Henr. Magne't. Arkiv nr: akt 125 i Frötuna socken, lantmäteriarkivet och akt 23, länsstyrelsens arkiv, Stockholm. Handlagt som syneförrättning enligt dikningslagen. Då stora delar av åkerjorden består av organogena jordar har bortodling och sättningar påkallat fördjupning av avloppen. Inom lokala områden och delsträckor där fallförhållandena så medgett har nya markavvattningsföretag genomförts. Rent generellt har samtliga avlopp, där berg eller moränpartier saknats, rensats till större djup än som är tillåtet enligt 1885/86-års förslag.

Inom samfälligheten Ekebyån med tillflöden har Färnsadiket varit föremål för ny förrättning år 1944. Akt AB1075. Enligt handlingarna är företaget genomfört och godkänt inom arbetstiden och har därmed tillkommit i laga ordning. Norrtälje kommun är efter förvärvet av Färnsa gård den störste deägaren i företaget. I utlåntagandet till företaget har underhållet av diken ingående i avdelning I, fastställts att Lommarens sänkningsföretag deltar med 80%, när enskilda utsläppares avgifter frånräknast. Genom denna omprövning ändras förutsättningarna härför. Framtida underhållet skall helt bestridas av delägarna i 1944-års företag efter den fastställda kostnadsfördelningslängden. (Bil Z). Färnsadiket får genom denna omprövning andel i ev underhållsätgärder i kanalen mellan Lommaren och Ludden i proportion till omräknad båtnad inom samfälligheten.

Inom samfälligheten Husbyån med tillflöden har Skederidsån varit föremål för en ny laga syn – **Frihamra - Täby torrlägningsföretag av år 1928** – Akt AB1754. Underhållskostnaderna inom 1928-års företag har tidigare fördelats mellan detta företag och 1886-års företag i proportion Nya/gamla 40/60. Genom att den nya samfälligheten Husbyån med tillflöden även omfattar andra delar av 1885/86-års företag, föreslås att den framtida fördelningen mellan företagen blir: nya/gamla 20/80. Motivet för att delägarna i Täby-Frihamra tf 1928, skall ha en högre andel i framtida underhållet, är att i och med att diket fördjupast med sämre fallförhållanden som följd, så har också kostnaderna för underhållsätgärder ökat per meter dike. Yrkanden har framförts om att 1928-års företag inte kommer att ha någon funktion i framtiden och bör därför dödas i och med att denna omprövning vinner laga kraft.

Mark som ingår i **Lommarens Sänkningsföretag av år 1885/86** och **Dillingby-Rösa torrlägningsföretag av år 1948** (Akt AB1315) har tagits i anspråk för byggande av ny väg (E18). En särskild utredning har gjorts beträffande den inverkan som vägbyggnaden haft på markavvattningsföretagen. Aktilaga I. Överenskommelse har härom träffats med väghållaren, Vägverket. Aktilaga J.

Då yrkanden framförts om att **Dillingby - Rösa tf av år 1948** med omprövningen blir ett helt självständigt markavvattningsföretag, har detta prövats lämpligt med de ändringar som orsakats vid byggandet av ny väg (E18). Aktilaga P.

I 1885/86-års företag ingår diken som betecknas med a-a, b-b och c-c. Sektionen i ett a-dike skall ha ett djup av 1.2 m och en bottenbredd av 0.6 m, i ett b-dike samma djup

men med en bottenbredd av 0.3 m. C-diket skall ha ett djup intill 2.0 m samt en bottenbredd av 1.2 m. För framtida underhåll av företaget ingår endast de diken eller dikessträckor som är förtecknade under pkt 4. Alla övriga a-, b- eller c-diken är att betrakta som enskild dikning, att underhållas av den eller de som är beroende av det.

I och med att detta tillståndsbeslut vinner laga kraft, med de ändringar som gjorts i 1885/86-företag, avlyses och dödas följande markavvattningsföretag:

Frihamra – Täby torrlägningsföretag av år 1928.

6. Markförhållanden

Genom markavvattningsföretagets stora geografiska utsträckning och att det berör flera sänkta sjöar är också jordarterna växlande. På mull- och torvjordar har stora sättningar skett. Sättningarna har man i viss mån sökt att kompensera genom upprepade rensningar som lett till fördjupning av utloppsdikerna och att nya dikningsföretag utförts i särskilt utsatta områden. På lokala områden är marksättningarna så stora att full markavvattning (torrläggning) inte kan nås. Lommarens vattenstånd är här avgörande.

7. Allmänna intressen

7.1 Allmänt

Samråd har skett med Länsstyrelsen, skrivelse 2005-03-31. Aktbilaga F. Länsstyrelsens svar 2005-04-06.

7.2 Naturvårdsintresset.

Sjön Ludden med omgivande mark ingår i Vigelsjö naturreservat.

Reservatbestämmelserna medger att angränsande i företaget ingående kanaler och diken underhålls. Skrivelser Aktbilagor K och L.

7.3 Planfrågor

Norrtälje tätort ingår i planlagt område. För övriga delar av området gäller utomplansbestämmelser.

8. Inverkan på nedströms liggande marker och anläggningar

I omprövningen företagna ändringar medför ingen menlig påverkan på nedströms liggande markområden och anläggningar.

9. Hydroteknisk utredning.

Då avsikten med omprövningen inte är en förbättrad markavvattning, har inte heller någon fördjupad hydroteknisk utredning ansetts nödvändig. Vattenståndet i Lommaren

samt avrinningen genom Norrtäljeån, bestämmer i hög grad avbördningen i tillrinnande vattendrag.

10. Mark och anläggningar

10.1 Allmänt.

För företagets framtida underhåll får ett arbetsområde om 10 m från nuvarande avlopp tas i anspråk på båda sidor om avloppet jämte tillfartsväg.

Inom arbetsområdet får markägarna inte ändra markanvändningen så att det öppna diket funktion äventyras, underhållet fördyras eller så att skador uppstår.

10.2 Broar och trummor.

A. Allmänna vägar: Broar och trummor underhålls och bekostas av Vägverket.

B. Samfällda vägar, utfartsvägar och ägovägsöverfarter: Rensningar utföres och bekostas av markavvattningsföretaget. Allt övrigt underhåll samt eventuell förnyelse utföres och bekostas av brons/trummans nyttjanderättsinnehavare.

11. Ersättningar, skador

11.1 Allmänt.

I samband med arbeten för anläggningarnas underhåll skall åtgärder vidtas som är ägnade att förebygga eller minska skador genom arbetena.

11.2 Växande gröda.

Uppkommer skada på växande gröda, vars mognad inte behöver inväntas, vid underhållsarbeten skall ersättning utgå. Kan företaget och den skadelidande inte enas om skadans storlek, skall ersättning grundas på värdering utförd av arrendesyneman som parterna gemensamt utsett.

11.3 Skogsplantering.

Fastighetsägarna skall vid skogsplantering lämna minst 10 m frikant mot avloppet, inom vilket område företaget inte är ersättningsskyldigt för skada och intrång i samband med underhållsarbeten.

11.4 Jordvallar.

Upplagda rensmassor utplaneras av markägaren när mängden i upplaget understiger 0.5 m³/m. Vid större jordupplag, över 0.5 m³/m, sker utplaneringen lämpligen i företagets regi. Ersättning skall inte utgå för jordupplag.

11.5 Övrigt.

Betande djur hålls stängslade från diket och att vattningsställena utföres på sådant sätt de inte inkräktar på detsamma. För underhållet av diket hindrande träd och buskar röjs bort.

12. Kostnadsfördelning

12.1. Underhållskostnader

För de i företaget ingående samfälligheterna redovisas separata kostnadsfördelningslängder. Aktbilaga O. Dillingby – Rösa tf 1948 redovisas under aktbilaga P. Underlaget till fördelningarna är i huvudsak hämtat ur 1885/86-års företags värderingslängd.

Genom att Norrtälje kommun ålagts hela underhållsansvaret för Norrtäljeån, kommer mindre områden av mark i direkt anslutning till Lommaren och Kyrksjön och som hade andel i 1885/86-års företag, att befrias från framtida underhållskostnader inom samfällighet 1.

12.2 Gemensamma kostnader

För samfälligheterna gemensamma kostnader fördelas med en tredjedel (1/3) på vardera. Till gemensamma kostnader kan räknas: Kostnader för den gemensamma styrelsen som inte specifikt kan hänföras till någon bestämd samfällighet. Företrädande av företaget gentemot någon annan part.

12.2. Förrättningskostnader

Förrättningskostnaderna för omprövningen av 1885/86-års företag skall bestridas av delägarna i företaget. Utredningskostnader utöver förrättningen bestrids av den eller de som yrkat eller är berörda därav.

Förrättningskostnaderna kan skäligen anses uppgå till 300 000 kr. Kostnader för inköp av arbetsmaterial och resor föranledda av uppdraget tillkommer med 30 000 kr. Lagstadgad moms tillkommer. Företaget har inbetalat ett förskott på 125 000 kr inkl moms. Vägverket har debiteras separat för utredning orsakad av byggande av ny väg (E18).

13. Tillåtlighet

Något hinder mot företaget från allmänna planeringssynpunkter föreligger ej.

Företaget medför inte heller någon skada eller olägenhet av betydelse för allmänna eller enskilda intressen.

14. Benämningar

Företagen skall benämnas:

Lommarens sänkningsföretag av år 1885/86 med ändringar införda vid omprövning år 2005.

Dillingby-Rösa torrlägningsföretag av 1948 med ändringar införda vid omprövning år 2005. För detta företag innebär omprövningen inga andra ändringar än de som införts i fördelningslängden för det framtida underhållet i aktbilaga P.

15. Yrkanden

Yrkanden som kan ha framställts under förrättningen, men ej blivit behandlade i detta utlåtande, föranleder ej någon åtgärd av förrättningsmannen

16. Framtida underhåll

I företaget ingående anläggningar skall underhållas väl, så att inte allmänna eller enskilda intressen onödigtvis skadas.

Varje deltagare i företaget har rätt att fordra att den del av företaget varav han är beroende underhålls väl. Kostnaderna för underhållet skall fördelas enligt fastställd kostnadsfördelningslängd.

Om någon ämnar rörlägga någon del av ett dike som ingår i företaget skall detta prövas av styrelsen. Igenläggning av öppna diken kan även omfattas av tillståndsplikt enligt aktuell lagstiftning. Rörledningen underhålls av den eller de som utfört rörläggningen, detta gäller även förnyelse. Rörlagt dike kompenseras genom att den som utfört rörläggningen, erhåller en ersättning per meter dike, som motsvarar rensningskostnaden av det tidigare öppna diket

17. Omprövning

Tillståndsbeslutet får omprövas

- för tillgodoseende av allmänna intressen, dock först 30 år efter det att tillståndsbeslutet vunnit laga kraft.
- vid ändrade förhållanden, som inte i ringa mån inverkar på frågan om sättet för företags utförande, kretsen av deltagare eller kostnadsfördelningen mellan dem
- om någon vill ansluta sig som deltagare

Omprövning enligt ovan skall ske genom ansökan till Miljödomstolen.

18. Organisation

Lommarens sänkningsföretag av år 1885/86 med omprövning år 2005 angelägenheter, skall handhas av en samfällighetsförening enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter.

Antecknades att Dillingby-Rösa tf av år 1948 har en vald fungerande styrelse som övertar ansvaret för det omprövade företaget intill nästa årsmöte.

19. Aktförvarare

Till denna förrättning hörande handlingar och ritningar skall förvaras hos företagets ordförande, eller hos den som utses till aktförvarare och skall hållas tillgängliga för envar, som önskat ta del därav.

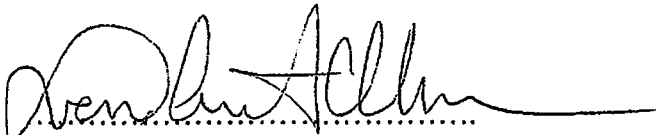
20. Hur man överklagar

Talan mot förrättningen och detta tillståndsbeslut må föras vid Stockholms Tingsrätt, Miljödomstolen Box 8307 104 20 Stockholm till vilken besvären med iakttagande av bestämmelserna i 13 kap 57 § VL skall vara ingivna inom fyra (4) veckor från nedan angiven dag då tillståndsbeslut meddelats.

21. Verkställighet

Därest besvär inte anförs inom föreskriven tid går tillståndsbeslutet i verkställighet och gäller för framtiden mot alla och envar.

Uppsala 2005-09-20

Sven-Erik Olsson
Förrättningsman